

Bogdan Kawalko

PIENIĄDZ EUROPEJ

Nikt nie wie, w jaki sposób pojawienie się EURO wpłynie na dalsze losy naszego kontynentu.

Pieniądz Europy

Unia Gospodarcza i walutowa jest ostatnim etapem integracji Europy Zachodniej, aczkolwiek historia powstania wspólnej waluty europejskiej sięga jeszcze lat 50-tych ubiegłego wieku.

W 1950 roku państwa należące wówczas do Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej utworzyły Europejską Unię Płatniczą. Zaraz potem francuski minister spraw zagranicznych Robert Schuman ogłosił deklarację, w której zaproponował 6 krajom powstanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS). Bez niej nie byłoby możliwe łączenie gospodarek Europy tak, by w końcu można było stworzyć wspólny pieniądź. Już w 1957 r. w Rzymie sześć państw członkowskich należących do EWWiS (Francja, Niemcy, Belgia, Holandia, Luksemburg i Włochy) podpisało Traktat Rzymski, powołujący do życia Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG) i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (EURATOM). W wyniku ustaleń traktatowych postanowiono nadzorować wewnętrzną politykę walutową. W 1962 r. opublikowano tzw. Memorandum Marjolina, zapowiadające konieczność powołania komitetu prezesów banków centralnych EWG,

aby koordynować politykę walutową krajów członkowskich i wyznaczać stałe kursy walut państw zgrupowanych w tej organizacji.

Ojcowie EURO

Do ojców EURO zaliczane są przede wszystkim cztery postaci. Robert Mundella, laureat nagrody Nobla, autor teorii

pod jego kierunkiem powstał plan stworzenia unii gospodarczej i walutowej. To w trakcie realizacji tego planu wprowadzona została m. in.

wspólna jednostka walutowa ECU, będąca koszykiem walutowym. Gorącym orędownikiem EURO od wielu lat jest włoski bankier i ekonomista Tommaso Padoa - Schioppa, który w latach 1988 - 89 był członkiem komisji Delorsa,

tw. Optymalnego obszaru walutowego, który już w latach 60-tych wykazał korzyści płynące z używania jednej wspólnej waluty. Związany z prestiżową bostońską uczelnią Massachusetts Institute of Technology (MIT), w 1969 r. wezwał państwa europejskie, by zrealizowały projekt powołania wspólnej waluty pod nazwą EUROPA. Jednym z pierwszych i bardzo ważnych animatorów powstania unii walutowej Europy był Luksemburczyk Pierre Werner minister finansów i przez dwadzieścia lat premier Luksemburga. W 1970 r.

przygotowującej drugi po raporcie Wernera plan wprowadzenia unii gospodarczej i walutowej. Natomiast urodzony na Węgrzech Belg profesor Alexandre Lamfalussy nazywany „duchem świętym” EURO, w 1994 r. stanął na czele Europejskiego Instytutu Monetarnego, który przygotowywał Unię Europejską do EURO.

W latach 1970-71 komitet Wernera rozpoczął realizację planu etapowego wprowadzenia nowego porządku walutowego. W 1979 r. powstał Europejski System walutowy, który

miał zapewnić stabilność walutową państw członkowskich.

Pod koniec lat osiemdziesiątych znacznie ożywiły się tendencje do pogłębienia współpracy walutowej między krajami członkowskimi. Głównymi czynnikami i przyczynami tych zjawisk były m. in.: konieczność ożywienia handlu na rynku wewnętrznym, doprowadzenie do swobodnego przepływu kapitału, koordynacja polityki gospodarczej między państwami WE, ustanowienie równego wpływu wszystkich państw na politykę monetarną, niebezpieczne pogarszanie się konkurencyjności wspólnot wobec USA, a także sytuacja polityczna (upadek komunizmu, zjednoczenie Niemiec).

Szczegółowy plan unii walutowej, wraz z harmonogramem jego wprowadzania i określeniem skutków, powstał pod kierunkiem Jacques'a Delorsa. Jego przyjęcie nastąpiło podczas szczytu Rady Europejskiej w Strasburgu, w grudniu 1989 r. Natomiast wdrażanie podzielono na trzy etapy.

W pierwszym etapie, trwającym od 1990 do końca 1993 r., likwidowano bariery swobodnego przepływu kapitału państw członkowskich. W tym czasie, w traktacie podpisanym w Maastricht ustalono bardzo ostre warunki ekonomiczne, które musiały spełnić wszystkie państwa chcące przystąpić do strefy EURO. Są to tzw. kryteria zbieżności:

- inflacja nie może przekroczyć 1,5 % średniej stopy trzech państw o najniższej inflacji,
- długoterminowe stopy nie mogą różnić się o więcej niż 2% od średniej stopy procentowej trzech państw, w których jest ona najniższa,
- deficyt budżetowy nie może przekroczyć 3% produktu krajowego brutto (PKB),
- dług publiczny nie może przekroczyć 60% PKB,
- stabilny kurs wymiany walut w ciągu ostatnich dwóch lat.

Drugi etap wiązał się z utworzeniem instytucji do realizacji unii gospodarczej i walutowej. Powstał m. in. Europejski Instytut Walutowy, poprzednik dzisiejszego Europejskiego Banku Centralnego. Proces wprowadzania wspólnej waluty EURO rozpoczął się w 1999 r. i trwał do końca 2001 r. W tym czasie wspólny pieniądź obowiązywał tylko w obrocie bezgotówkowym. Natomiast od początku bieżącego roku realizowano etap finalny, w trakcie którego nastąpiła pełna wymiana walut narodowych państw Eurolandu na EURO. Historycznie ujmując, EURO nie jest pierwszą wspólną walutą europejską. Warto wspomnieć, że pod koniec VIII wieku naszej ery Karol I Wielki narzucił wspólny pieniądź krajom swojego Cesarstwa. Jednak rozmiary i sposób realizacji operacji wymiany walut nie znajdują w dotychczasowej historii porównania. Obecnie każdy z krajów Eurolandu dobrowolnie zrzekł się części swojej gospodarczej suwerenności na rzecz wspólnego pieniądza. O skali operacji wymiany świadczy fakt, że gdyby wyprodukowane banknoty EURO ułożyć jeden obok drugiego, to utworzony przez nie pas 2,5 - krotnie rozciągałby się od Ziemi do Księżycy i z powrotem. Same tylko monety EURO wybite dla Francji ważą trzy razy więcej niż Wieża Eiffla.

W powszechnej opinii nowe banknoty i monety nie zachwycają swoim wyglądem, a niektórzy eurosceptycy złośliwie nazywają pieniądź „walutą zmodyfikowaną genetycznie”. Nie mniej, choć nikt nie wie, w jaki sposób jego pojawienie wpłynie na dalsze losy Unii Gospodarczej i Walutowej, większość jednak wierzy, że EURO przyczyni się do zbliżenia społeczeństw europejskich.

Korzyści i koszty

Największą korzyścią z wprowadzenia EURO jest sta-

bilizujące działanie gospodarki państw Unii Europejskiej, a więc spadek inflacji, stabilizacja kursów walutowych, mniejsze ryzyko inwestycji, redukcja kosztów transakcyjnych wymiany, wzrost konkurencyjności, łatwość porównywania cen, eliminacja potrzeby wymiany walut, oszczędność czasu i pieniędzy, wzrost zewnętrznej konkurencyjności państw unii walutowej. Przykładowo zwiększenie przejrzystości jednolitego rynku obszaru EURO pozwala klientom indywidualnym na łatwiejsze wyszukiwanie korzystniejszych ofert, robienie tańszych zakupów bezpośrednio za granicą, swobodę wyboru konkurencyjnego dostawcy.

Należy również pamiętać o dość dużych kosztach i niebezpieczeństwach wynikających z wprowadzenia EURO. Przede wszystkim utratę suwerenności w prowadzeniu polityki pieniężnej państwa, koszty przystosowania do EURO systemów informatycznych, procesów operacyjnych, przystosowania urzędów np. bankomatów, automatów do sprzedaży towarów, utratę przez banki części dochodów z wymiany walut, a także koszty szkoleń pracowników.

Połączone wspólnym pieniądzem kraje tworzą obecnie obszar gospodarczy porównywalny z rynkiem Stanów Zjednoczonych. W zamieszkiwanej przez ponad 300 milionów ludzi Eurostrefie wytwarza się około 16% światowego PKB, podczas gdy w USA 22% PKB. Wskaźnik udziału eksportu w PKB, który świadczy o stopniu otwarcia gospodarki na wymianę międzynarodową w strefie EURO wynosi 9,7%. Przewyższa on wskaźniki notowane w USA (9,6%) oraz Japonii (7,5%). Szacuje się, że w 2010 roku 40% rezerw dewizowych świata będzie zgromadzonych w walucie EURO.